

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1870/2020
21.05.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Браниславе Апостоловић, председника већа, Бранислава Босиљковића и Бранке Дражић, чланова већа, у парници тужилаца АА и ББ и туженог-противтужиоца ВВ сви из ..., против тужиле-противтужене ГГ из ..., чији је пуномоћник Миодраг Раданчић, адвокат из ..., ради одржавања личних односа са малолетним дететом, одлучујући о ревизији тужилаца и туженог-противтужиоца која је изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж2 398/2019 од 05.11.2019. године, у седници већа која је одржана дана 21.05.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог-противтужиоца и тужилаца која је изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж2 398/2019 од 05.11.2019. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Књажевцу П2 9/15 од 08.02.2019. године, ставом првим изреке одбијен је тужбени захтев туженог-противтужиоца ВВ из ... према тужиле-противтуженој ГГ из ..., да се утврди одржавање личних односа између мал. ДД из ... и туженог-противтужиоца ВВ из ... на тај начин што би ВВ, када борави у земљи ..., остваривао контакт са мал. ДД кад год може и жели, по договору родитеља и жељи детета и да има право да одржава контакт са мал. ДД путем доступних начина комуникације на даљину, телефоном и интернетом, као неоснован. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужилаца АА и ББ обоје из ... према туженој ГГ из ... да се уреди одржавање личних односа између мал. ДД и тужилаца АА и ББ обоје из ..., бабе и деде по оцу, на тај начин што би дете, мал. ДД, имало право да одржава контакте са њима у наредном периоду постепено у договору са тужиљом ГГ и мал. ДД у најбољем интересу детета, као неоснован. Ставом трећим изреке, обавезани су тужени-противтужилац ВВ из ... и тужиоци АА и ББ да туженој ГГ солидарно на име накнаде трошкова парничног поступка исплате износ од 106.050,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности до исплате, у року од 15 дана под претњом принудног извршења.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж2 398/2019 од 05.11.2019. године одбијена је као неоснована жалба туженог-противтужиоца ВВ и тужилаца АА и ББ сви из ... и пресуда Основног суда у Књажевцу П2 9/15 од 08.02.2019. године потврђена.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени-противтужилац и тужиоци АА и ББ благовремено су изјавили ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу одредбе члана 408. ЗПП („Сл. гласник РС“, бр. 72/11 са изменама и допунама), Врховни касациони суд је нашао да ревизија није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а у поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до погрешне примене, које од одредаба овог закона, па нема ни повреде из члана 374. став 1. ЗПП на коју се ревизијом указује.

Према утврђеном чињеничном стању тужиља и тужени су били у ванбрачној заједници у којој је рођена њихова ћерка, мал. ДД, дана године. По престанку ванбрачне заједнице ВВ и ГГ, мал. ДД живи са мајком ГГ у породичном домаћинству њених родитеља, у одвојеном стану, а тужени-противтужилац ВВ од 2007. године живи и ради у ..., где је у току 2016. године засновао породицу у којој нема деце, а запослен је у области туризма и хотелијерства. Према извештају Центра за социјални рад у Књажевцу мал. ДД је имала само два сусрета са оцем, а последњи пут током лета 2014. године када је са њим у присуству мајке ГГ била на летовању. По мишљењу органа старатељства потребно је обезбедити редовне и несметане контакте мал. детета са оцем како би дошло до упознавања и постепеног емоционалног зближавања оца и детета. Контакт између мал. ДД и оца ВВ прекинут је у току лета 2015. године, након покретања поступка ради регулисања родитељског права од стране мајке ГГ, тако да мал. ДД није показивала интересовање за контакт са оцем. На основу предлога Центра за социјални рад, правноснажном пресудом Основног суда у Књажевцу П2 9/15 од 06.06.2016. године одређен је начин одржавања личних односа између туженог ВВ и мал. ДД, на тај начин што када тужени ВВ борави у ..., може остварити контакт са мал. ДД по договору са мајком ГГ и жељи детета, уз обавезно присуство ГГ, у почетку док се између ВВ и ДД не успостави однос блискости и поверења, а у периоду када тужени ВВ не борави у ..., контакт између њега и мал. ДД ће се одвијати путем доступних начина комуникације на даљину (телефоном и интернетом).

По мишљењу органа старатељства од 03.04.2018. године актуелно је и приоритетно успостављање несметаних односа на релацији ДД-отац, као основ за упознавање породице оца и успостављање контакта са бабом и дедом по оцу у наредном периоду. Мал. ДД је пред Центром за социјални рад ... дала изјаву да контакте са оцем има повремено преко телефона и то једном у 2 до 3 месеца, када је отац позове, да је отац увек пита шта ради, како је, како је у школи, те да јој понекад није интересантно да говори о истим темама и има осећај да отац не препознаје њене потребе. Када су у питању контакти са бабом и дедом по оцу, мал. ДД је изјавила да има контакт са њима када их сретне на улици и тада покушавају да са њом ступе у комуникацију, а ако на пример, каже да је кренула у школу или на тренинг и да ће закаснити, ако се задржи са њима, таква ситуација је збуњује и изазива осећај афективне нелагодности и несигурности. Малолетна ДД нема јасно формиран став у смислу одржавања контаката са бабом и дедом по оцу, што је последица непознавања оца и неповерења према њима, али и под утицајем породичног окружења у коме је

одрасла, високог степена емоционалне везаности за мајку и породицу мајке, као и став мајке да би баба и деда по оцу негативно утицали на раст и развој малолетне ДД.

На овако утврђено чињенично стање правилно су нижестепени судови применили материјално право при одлучивању када су одбили противтужбени захтев противтужиоца ВВ и тужбени захтев тужилаца АА и ББ, као бабе и деде по оцу.

Према члану 61. став 2. Породичног закона („Сл. гласник РС“, бр. 18/2005 и 27/2011) дете има право да одржава личне односе са родитељем са којим не живи. Одредбом члана 78. став 3. истог закона прописано је да родитељ који не врши родитељско право има право и дужност да издржава дете, да са дететом одржава личне односе и да о питањима која битно утичу на живот детета одлучује заједнички и споразумно са родитељем који врши родитељско право.

Одредбом члана 266. став 1. Породичног закона прописано је да је суд у спору за заштиту права детета и у спору за вршење, односно лишење родитељског права, увек дужан да се руководи најбољим интересом детета, док је у члану 270. истог закона прописано, између осталог, да је суд пре него што донесе одлуку о заштити права детета дужан да затражи налаз и стручно мишљење органа старатељства, породичног саветовалишта или друге установе специјализоване за посредовање у породичним односима.

По оцени Врховног касационог суда, нижестепени судови су правилно применили материјално право када су одбили тужбени захтев тужиоца ВВ за утврђење начина одржавања личних односа детета са туженим, односно родитељем који не врши родитељско право.

Наиме, одржавање личних односа између туженог ВВ и мал. ДД уређени су правноснажном пресудом Основног суда у Књажевцу П2 9/15 од 06.06.2016. године донетој у овој парници, а тужени-противтужилац није доказао да су се након правноснажног одлучивања о начину одржавања личних односа са ћерком ДД значајно промениле околности услед којих би, у најбољем интересу детета, било да тужени-противтужилац контакт са мал. ћерком остварује без присуства мајке ГГ, у чему се једино квалитативно разликује тужбени захтев тужиље-противтужене ГГ о одржавању личних односа између ВВ и мал. ДД о коме је већ правноснажно одлучено.

Одлучујући о тужбеном захтеву тужилаца АА и ББ правилно су, нижестепени судови применили материјално право када су тужбени захтев одбили.

Одредбом члана 61. став 5. Породичног закона прописано је да дете има право да одржава личне односе и са сродницима и другим лицима са којима га повезује посебна блискост а које право није ограничено судском одлуком. Овим се штити право детета на личне односе са оним лицима са којима га везује блискост и узајамно поверење, а осим постојања крвног сродства, за одржавање личних односа мал. детета са сродницима од значаја су и други чиниоци, као што су психолошка и емотивна везаност ових лица, односно, стварно постојање блиских личних веза. По мишљењу органа старатељства мал. ДД нема јасно формиран став у смислу одржавања контаката са бабом и дедом по оцу, што је последица непознавања оца и неповерење према њима, па је актуелно и приоритетно успостављање несметаних односа на релацији ДД-отац, као основ за упознавање породице оца и успостављање контакта са бабом и дедом по

оцу у наредном периоду. Малолетна ДД од рођења нема контакте са бабом и дедом по оцу, осим сусрета на улици приликом којих се осећа афективно, нелагодно и несигурно, из чега произилази да не постоје блиске личне везе тужилаца, као бабе и деде по оцу, са мал. ДД, па у оваквој ситуацији одржаваће личних односа са њима, пре успостављања непосредних контаката са оцем, не би било у најбољем интересу мал. ДД, у смислу одредбе члана 266. став 1. Породичног закона и члана 3. Конвенције о правима детета.

Овај суд је оценио као неосноване ревизијске наводе да Основни суд у Књажевцу није одлучио о противтуженом захтеву против туженог ВВ и тужбеном захтеву тужилаца АА и ББ, онако како је постављен, у тачно дефинисаним данима и викендима у месецу и у тачно одређено време, обзиром да је пуноћник туженог-противтужиоца на рочишту за главну расправу дана 06.09.2016. године поставио тужбени захтев о коме је, у складу са тако постављеним тужбеним захтевом првостепени суд и одлучио.

Неосновани су и ревизијски наводи којима се оспорава закључак Центра за социјални рад Књажевац наводима да је пристрасан, да су тужиоци таквом налазу приговорили и предложили да се спроведе вештачење од стране вештака клиничког психолога и дечјег психијатра, те да је приликом интервијуа мал. ДД у центру била присутна мајка ГГ. Наиме, према одредби члана 3. Конвенције о правима детета имплементираног у чланове 6. и 266. став 1. Породичног закона, у спору за вршење односно лишење родитељског права, суд је увек дужан да се руководи најбољим интересом детета. Пре него што донесе одлуку у смислу члана 270. истог закона, суд је дужан да затражи налаз и стручно мишљење органа старатељства, породичног саветовалишта или друге установе специјализоване за посредовање у породичним односима. У складу са чланом 65. Породичног закона дете које је способно да формира своје мишљење има право слободног изражавања тог мишљења. Дете са навршених 10 година може слободно и непосредно изразити своје мишљење у сваком судском или управном поступку у којем се одлучује о његовим правима.

У складу са наведеним законским одредбама суд има обавезу да детету омогући да изрази своје мишљење у складу са годинама и зрелошћу, осим ако би то било у супротности са најбољим интересом детета. Правилно су нижетепени судови прихватили налаз и мишљење Центра за социјални рад у Књажевцу од 06.06.2016. године и од 12.04.2018. године уз учешће и на основу изјаве коју је мал. ДД дала центру за социјални рад дана 01.02.2018. године. Центар за социјални рад у Књажевцу се јасно и прецизно изјашњавао о најбољем интересу мал. ДД, у погледу одржавања личних односа са оцем и бабом и дедом по оцу, и ничим није изазвана сумња у стручност и непристрасност у раду наведене установе, како је то правилно закључио и Апелациони суд у Нишу ценећи ове жалбене наводе, који се понављају и у ревизији.

Осталим ревизијским наводима не доводи се у сумњу правилност побијане пресуде, због чега је Врховни касациони суд одлучио као у изреци на основу одредбе чл. 414. ЗПП.

**Председник већа-судија
Бранислава Апостоловић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић